

igazgatási, jogi, környezetvédelmi, pszichológiai, szociológiai, gazdasági, kereskedelmi, kulturális stb. érdeklődésű egyének és csoportok, de bármely más érdeklődő és pártoló személy együttműködésére és tagságára számítunk. Tevékenységünk létjogosultságát, céljait és értelmét a Nobel-díjas Szentgyörgyi Albert értékelésével jellemezzük: „Modern államot a dolgok alapos ismerete nélkül vezetni lehetetlen. Ma az egész államvezetés két részre kell, hogy oszoljon: a dolgok megismerése és megértése — ez a tudomány dolga — az eredményeknek az életbe való átültetése — ez a politika dolga. A tudás és jószándék harcában a tudósnak és tudománynak is ott a helye az élen. De társadalmat építeni és újjáépíteni tudomány

nélkül nem lehet. A tudomány alapján, elsősorban a természettudományén fejlődhetik az ipar, mezőgazdaság, kereskedelem, az egész társadalom. A modern államban a politikus feladata tulajdonképpen nem más, mint a tudomány eredményeinek az életbe való átültetése.

Ezért tudománynak és politikának kéz a kézben kell haladnia és a tudomány műhelyének ott a helye közvetlenül az államvezetés műhelye mellett.”

Tevékenységünket a fentiek szellemében a kölcsönös segítség és együttműködés mellett elsősorban régióink felvirágoztatásáért kívánjuk végezni.

dr. Csabai Csaba

KÖNYVISMERTETÉSEK

Holló László, a művész és az ember

Holló László sohasem volt mellőzött művész, de ajánrozott sem. Ha talán szerencsésebb helyen születik (Franciaország, Németország, Itália), vagy e szerencsésebb helyek valamelyikén, melyeket önképzési céllal be is járt és éveken át tanulmányozott, még ha idegenként is de ottmarad, mint kortársai közül nem egy (Kandinszkij, Soutine, Modigliani és még sorolhatnánk), talán ma egy Vasarely méretű és kisugárzású művészt tisztelhetne benne a világ. Ő ugyan — mint ahogy azt e kötet egyetlen művészeti értékelését nyújtó cikkében Pogány Ö. Gábor sugalmazza — e kategóriába sorolható lenne, vagyis, „... egyidejűen látta az európéer útkeresők vívmányait, mégsem hitte el, hogy neki is affélét kell csinálnia”. Pedig tehette volna. Hiszen — mint ahogy ugyanebben a méltatásban olvashatjuk, „...életrajzírói, publicistái olvasmányos részleteket szentelnek a párizsi epizódnak, Polanova-Volakovszky szabadiskolájában, Colarossinál folytatott műtermi foglalatosságának, kitérnek az Őszi Szalonnal, a kizsúrizettek, a függetlenek szalonjának vitáira, írnak a műteremházról, ahol Foujita és Modigliani szomszédságában lakott, ismeretségéről Archipenkoval, Chagall-lal...”

Holló László azonban Párizs, Európa helyett hazatért. S nem lett belőle — legalábbis a világ előtt a nagyvilág előtt, —

olyan közismert ember, mint Teller Ede vagy Neumann János a maguk szakterületén.

Ő azt az utat választotta, amit annyian mások e kis hazából. Azt, amit Kodály Zoltán a róla elnevezett debreceni zeneiskolának, azok tanárainak és növendékeinek úgy fogalmazott meg programként, hogy a feladat az: „szólásra bírni a néma berkeket”.

Holló ezt tette. Debrecenben telepedett le, ahol még a magyar átlagnál is színtelenebb volt érkezésekor a képzőművészi élet. De ő színt vitt bele jó félszáz éven át. Nemcsak e felvállalt feladat igényes teljesítése miatt, hanem azért is, mert itt érezte igazán jól magát, itt tudta igazán jeles festményeit-rajzait megkomponálni. Az őt inspiráló, ismert környezetben.

Volt a magyar piktúrának más, hozzá hasonló kacifántos egyénisége is: Koszta József. Ő is tudott mindent. Ő is, ha külföldre kerültek munkái, azonnali figyelmet keltett képeivel, mint Holló. Ő is egy alföldi város vonzáskörébe visszavonulva alkotta csodálatos képeit. Magányban, társak nélkül. Amit végül azért hivatalosan is tudomásul vettek és elismertek. A frissen létesített legnagyobb kittüntetéssel, a Kossuth-díjjal, melyet az egész magyar képzőművész társadalomból ő kapott meg elsőként.

Amde a két művész között alkati különbségek is voltak.

Kosztát kortársai magába visszavonuló, mindenkitől elzárkózó harapós „hörcsögnek”

nevezték és ábrázolták is, míg az ugyancsak visszahúzódo hajlamú Holló Lászlót kellemes társnak, embernek.

Az Ujváry Zoltán szerkesztette legújabb Holló-tanulmányoknak mind a huszonöt írása ezt bizonyítja. A 190 oldalas szép tipográfiajú könyv, annak ellenére, hogy 77 színes reprodukciót és rajzairól készült 50, nagy többségében egész oldalas fekete-fehér nyomatot tartalmaz, mégsem tekinthető a festőművész újabb művészeti értékelésének. Mert mint fentebb mondtuk, a Pogány Ö. Gábor tollából származó íráson kívül lényegében valamennyi cikk kizárólag Holló Lászlóval, az emberrel, s nem a festőművésszel foglalkozik. Természetesen, mivel esetében a kettő teljesen egyéé forrt, a művész emberi megnyilvánulásai is mindig érintik művészetét. Ezeket ma már csak a vele valamikor személyes kapcsolatba került emberek idézhetik fel.

Ők viszont bőséggel. Hiszen az olyan emlékezők, mint a „Találkozások Laci bácsival”, „Holló László otthonában”, „Tócskerti emlékek”, „Laci bácsinál — platánfája alatt”, „Emlék és fénykép” már címeikkel is arról árulkodnak, hogy a magyar festészetnek ez a „magányos farkasa” nem is volt olyan magányos. Barátok, tisztelők serege vette körül, s ezért különösen figyelemre méltó a szerkesztőnek ez az újabb Holló László iránti gesztusa, hogy akkor, amikor a különféle, szenzációt hajhászó, egy-egy ötleten alapuló művészeti irányzat és azok képviselőinek tág teret biztosítanak a különféle fórumok, s ugyanakkor az ilyen, ma már az idő által is igazolt értékek bemutatásának alig van tere. Ő — ha már kellő számú szakértő műtörténész e kötethez nem tudott, mert szinte nem is tudhatott felkérni, mozgósítani — jelenlétét tudja tenni Holló Lászlót. Azt a művészt, akit vélhetőleg ugyanúgy elismernek majd hamarosan a hivatalosok is, miként a másik nagy magányost, Koszta Józsefet, ha tetszik, ha nem. És ezért nem kis dolog, amit Ujváry Zoltán e kötettel bizonyítani akart és bizonyított is.

A kiadvány az Ethnica Kiadó gondozásában, Debrecen—Kiskunfélegyháza városok támogatásával, Ujváry Zoltán szerkesztésében jelent meg.

Szabó István

Megjelent a Jászsági Évkönyv negyedik száma

A Jászsági Évkönyv az annalesek (évkönyvek) hagyományait követve tudósít a régióra vonatkozó eseményekről a XIV. századtól napjainkig. A negyedik alkalommal megjelenő kötet a célul tűzött feladathoz híuen egy szűkebb térségre, a Jászságra vonatkozó anyagot ad közre Pethó László szerkesztésében.

A kötetben állandó rovatok vannak. A művészet témakörben a Berényi Műhely alkotóinak munkáival ismertet meg Buna Konstantin festőművész, felvillantva az egyes tagok művészetére jellemző legfontosabb ismérveket, témát és technikát.

Aradi Nóra a jászkörmalmi születésű Laki Ida festőművész sajátos, egyedülálló képalkotási módszerét („bioritmus-öröknaptár” sorozatát) elemzi, a Szekfü Galériában rendezett kiállítás kapcsán. A megnyitó közreadásával a szerkesztőség a 75. éves művésznő előtt tisztelg.

A História fejezet a ferencesek magyarországi tevékenységéről közöl hosszabb tanulmányt Szántó Konrad tollából, az Anjoukorban folytatott hittérítő munkájukról, a tatárországi, boszniai missziójukról, valamint a jászokumog megterítéséről, értékelve a rendháznak az adott időszakban betöltött fontos szerepét.

A Jászság barokk kori kultúrája, iskola-rendszere sok vonatkozásban még ismeretlen a köztudatban. Ezért is érdekes Kiss József tanulmánya, mely Árok szállás 1730—1770-ig terjedő időszak egyházi iskolázását, a ferenceseknek és a jezsuitáknak ebben betöltött szerepét ismerteti.

150 év ugrással pedig már a Jászberényi Tanítóképző létrehozását, a várossal és a Jászsággal való kapcsolatát mutatja be Tóth Gábor.

A jászok a XVIII. századtól kezdve sajátos helyet foglaltak el Magyarország hadtörténetében, Babucs Zoltán ebből a 12-es jászok huszárok történetét tárja az olvasók elé.

Bagi Gábor történész a cigányok letelepedésének jászsági vonatkozásait, a népesség főbb adatait, foglalkozás szerinti megoszlásukat ismerteti a levéltári adatok alapján.

A jászsági szőlőtermesztés igen nagy múlt-ra tekint vissza. A szőlőművelésnek és termesztésnek XVI—XIX. századi történetéből